

AJANKOHTAISTA IHMISOIKEUKSISTA –

IHMISOIKEUSKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN KATSAUS 1/2018

Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin (EIT)

Hoitovirheiden käsittely EIT:n suuren jaoston käsiteltävänä

EIT:n suuri jaosto katsoi vastoin aiempaa jaostoratkaisua, että potilaan kuolemaan johtaneet tapahtumat eivät loukanneet oikeutta elämään artiklan aineellisessa merkityksessä. Jaostoratkaisua oli kritisoitu voimakkaasti. Suuri jaosto katsoi kuitenkin jaostoratkaisun kanssa yhdenmukaisesti, että väitetyn hoitovirheen käsittelyn kesto loukkasi oikeutta elämään koskevaan artiklaan liittyviä menettelyllisiä oikeuksia. Tapauksessa potilaalla todettiin nenäpolyyppien poiston jälkeen bakteerien aiheuttama aivokalvontulehdus sekä mahahaava. Potilas menehtyi noin kolmen kuukauden kuluttua ensimmäisen toimenpiteen jälkeen verenmyrkytykseen. Lesken tekemien kanteluiden ja valitusten käsittely kesti vuosia.

[Grand Chamber: De Sousa v. Portugal](#)

EIT painotti lapsen oikeutta biologisen vanhemman oikeuden sijaan

Tapauksessa lapsen biologinen äiti väitti lapsen sijaisperheelle vahvistetun adoption loukanneen hänen oikeuttaan perhe-elämän suojaan. Tapauksen äiti oli halunnut abortin 28. raskausviikolla. Toimenpiteeseen ei suostuttu. Synnytettyään lapsen, äiti ei tuettunakaan kyennyt huolehtimaan lapsesta riittävästi. Koska hän ei suostunut jäämään ensikotiin, lapsi sijoitettiin kiireellisesti sijaisperheeseen vain noin kolmen viikon ikäisenä. Adoptio vahvistettiin sijaisperheelle lapsen ollessa 4-vuotias. EIT päätyi äänestysratkaisussaan (4–3) siihen, ettei Norja ollut loukannut tapauksessa perhe-elämän suojaa. Enemmistö tuomareista korosti lapsen oikeuksien toteutumista, kun taas vähemmistöön jääneet tuomarit pitivät vanhemman oikeuksien toteutumista painavampana intressinä. EIT on todennut useaan otteeseen, että jäsenvaltioilla on laaja harkintamarginaali lapsen ja vanhempien oikeuksia koskevissa tapauksissa. Tämä ratkaisu asettuu kuitenkin lapsen oikeuksia vahvemmin korostavaan kehityslinjaan.

[Strand Lobben v. Norway](#)

EIT: Päiväkodin ja koulun seksuaalikasvatukseen osallistuminen pakollista

EIT jätti ilmeisen perusteettomana tutkimatta valituksen koskien lapsen velvollisuutta osallistua päiväkodissa ja peruskoulun alaluokilla annettavaan seksuaalikasvatukseen. Vaatimus vapauttamisesta oli aiemmin hylätty Sveitsin kansallisissa tuomioistuimissa. Valittajat vetosivat valituksessaan oikeuteen nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta (EIS 8 artikla), uskonnonvapautteen (EIS 9 artikla) sekä syrjintäkieltoon (14). He eivät vastustaneet seksuaalikasvatuksen antamista julkisessa peruskoulussa sinällään, mutta kyseenalaistivat sen hyödyllisyyden päiväkodeissa ja ala-asteen ensimmäisillä luokilla. Annettu seksuaalikasvatus oli luonteeltaan vanhempien kasvatusvelvollisuutta täydentävää, ja sisällöltään lähinnä lasten omiin kysymyksiin vastaamista. Päätöksessään EIT katsoi, että sukupuolikasvatuksen tavoitteena oli lasten fyysiselle ja henkiselle terveydelle uhkaa aiheuttavan seksuaalisen hyväksikäytön ehkäiseminen, ja että lapsia tulee suojella tätä uhkaa vastaan kaikenikäisinä. EIT vahvisti, etteivät Sveitsin viranomaiset olleet ylittäneet tapauksessa kansallista harkintavaltaansa.

[A.R. and L.R. v. Switzerland \(application no. 22338/15\)](#) (Päätös vain ranskaksi)

[Factsheet: Children's rights \(ECHR\)](#)

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea

Sosiaalisten oikeuksien komitea huolestunut korkeasta köyhyysasteesta

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on julkaissut vuosittaisen yhteenvedon valtioille antamistaan päätelmistä. Vuonna 2017 tarkasteltiin 33:n Euroopan valtion raporttia, joissa teemana oli terveys, sosiaaliturva ja sosiaalinen suojele. Lähes puolessa (47 %) päätelmistä todettiin, että valtio oli toiminut Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukaisesti. Päätelmistä 36 %:ssa puolestaan katsottiin, että valtion toiminta ei ollut peruskirjan mukaista.

Komitea on huolestunut siitä, ettei korkeaan köyhyysasteeseen ole puututtu Euroopassa tarpeeksi. Esimerkiksi sosiaaliturva on useissa valtioissa riittämätön. Komitea pitää kuitenkin myönteisenä sitä, että talouskriisin aikana tehtyjä heikennyksiä sosiaaliturvaan on kyetty poistamaan.

[European Committee of Social Rights: Conclusions 2017](#)

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu

Uusi ihmisoikeusvaltuutettu valittiin

Dunja Mijatović on valittu järjestyksessään neljänneksi Euroopan neuvoston (EN) ihmisoikeusvaltuutetuksi. Bosniahertsegovinalainen Mijatović on ensimmäinen tehtävään valittu nainen. Hän on toiminut aiemmin muun muassa Etyjin mediavaltuutettuna. Mijatovićin kuusivuotinen toimikausi alkaa huhtikuussa.

[Dunja Mijatović elected Council of Europe Commissioner for Human Rights](#)

Nykyisen ihmisoikeusvaltuutetun viimeinen vuosiraportti ilmestyi

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu Nils Muižnieksin mukaan vuosi 2017 ei tuonut parannuksia ihmisoikeuksien tilaan Euroopassa. Toimikautensa viimeisen vuosiraportin esipuheessa Muižnieks käsittelee sekä yhä jatkuvia että uusia haasteita ihmisoikeuksien toteutumisessa mainiten EU:n pakolais- ja turvapaikkapolitiikan, mediavapauden kaventumisen sekä Ukrainan, Puolan ja Katalonian alueen tilanteet. Jotta negatiivinen trendi saadaan käännettyä, Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden on Muižnieksin mukaan palattava ihmisoikeusjärjestelmän perusarvojen ja -periaatteiden äärelle. Lisäksi hän esittää huomion kiinnittämistä lapsiin ja nuoriin, jotta ihmisoikeuksille löytyisi puolustajia vastaisuudessaakin.

[Commissioner's Annual activity Report 2017](#)

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

Syrjintää koetaan EU:ssa yhä ja siitä ilmoitetaan harvoin

Kaikki EU-maat kattavan FRA:n syrjintätutkimuksen mukaan lähes 24 % tutkimukseen vastanneista on kokenut syrjintää etnisen tai maahanmuuttajataustansa vuoksi tutkimusta edeltäneen vuoden aikana. Vain 12 % vastaajista oli tehnyt kokemastaan syrjinnästä ilmoituksen. Syrjintää koettiin erityisesti työelämässä, kun tarkasteltiin tutkimusta edeltäneitä viittä vuotta. Syrjintäkokemusten lisäksi tutkimuksessa selvitettiin vastaajien oikeustietoisuutta. Vastaajille myös kerrottiin lyhyesti, millaisin perustein syrjintä on kiellettyä.

[Second European Union Minorities and Discrimination Survey - Main results](#)

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

Ihmisoikeusneuvoston uudistus etenemässä vuoden 2018 aikana?

YK:n ihmisoikeusneuvoston odotetaan keskittyvän vuonna 2018 toimintatapojensa uudistamiseen. Uudistuksista käydyissä valtioiden välisissä keskusteluissa on ollut esillä muun muassa päätöslauselmien määrän karsiminen. Vuonna 2017 päätöslauselmia hyväksyttiin ihmisoikeusneuvostossa ennätysmäärä ja niiden taloudelliset vaikutukset olivat yli kaksinkertaiset vuoteen 2011 verrattuna. Myös sisällöllisistä painopisteistä on keskusteltu, kuten viimeisin uudistuksia käsittelevä konferenssiraportti osoittaa. Joidenkin näkemysten mukaan ihmisoikeusneuvoston tulisi kiinnittää enemmän huomiota ihmisoikeusloukkausten ennaltaehkäisyyn.

[Human Rights Council strengthening conference: report](#)

[The Human Rights Council in 2017](#)

[2018: the start of a meaningful process of Human Rights Council strengthening and reform?](#)